

Asia: VN/14302/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esityksestä

Lausunnolla oleva ehdotus tehostaa ja sovittaa yhteen ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen tähtävien toimenpiteiden suunnittelua ja täytäntöönpanon seurantaan. Lakiehdotus selkeyttää ilmastolain roolia osana muuta sääntelyä. Ilmastolain 4 §:ssä on selkeästi todettu, että ilmastolain nojalla laaditut suunnitelmat on, siten kuin niistä muussa laissa erikseen säädetään, otettava huomioon suunniteltaessa ja päätettäessä muun lainsäädännön nojalla kasvihuonekaasujen päästöihin ja poistumiin vaikuttavista ja ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevista toimista.

Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet (2 §)

Tavoitteiden eteneminen on vaiheistettu ja myös ilmastotoimien oikeudenmukaisuus on otettu huomioon lakiehdotuksessa.

Valtion viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen edistämiselvoite (5 §)

Voimassa olevaan ilmastolakiin verrattuna säännös laajennettaisiin koskemaan valtion viranomaisten lisäksi myös kunnallisia viranomaisia siten, että kunnallisen viranomaisen on edistettävä toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan ilmastolain mukaisten tavoitteiden toteutumista ottaen huomioon paikalliset olosuhteet. Lain perusteluissa todetaan, että kunnallisilla viranomaisilla tarkoitettaisiin kuntien viranomaisten lisäksi myös kuntayhtymien viranomaisia. Myös maakunnan liitto on organisaatiomuodoltaan kuntayhtymä. Maakuntien liittojen osalta edistämiselvoite tarkoittaisi lain perustelujen mukaan esimerkiksi ilmastolain tavoitteiden edistämistä maakuntasuunnitelmaan perustuvan maakuntaohjelman valmistelussa ja täytäntöönpanossa.

Satakuntaliitto toteaa, että lain jatkovalmistelussa ja lain perustelutekstissä tulee ottaa huomioon käynnissä oleva maankäyttö- ja rakennuslain valmistelu ja uudistettu aluekehityslaki muun muassa maakuntasuunnitelmaa koskevan maininnan osalta.

Maakuntien liitoille määritelty tehtävä on oikeansuuntainen ja sopii hyvin maakunnan liiton tehtäviin. Maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvalla maakuntakaavojen laadinnalla on myös tärkeä rooli ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista edistävien tavoitteiden toteuttamisessa. Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suunnittelu tulee ottaa huomioon lain jatkovalmistelussa.

Lausunnon antamista ilmastolaista vaikeuttaa se, että maankäyttö- ja rakennuslain uudistusta koskeva valmistelu on kesken. Alueidenkäytön suunnittelun näkökulmasta ilmastolain jatkovalmistelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota ilmastolain ja maankäyttö- ja rakennuslain keskinäiseen suhteeseen, soveltamisaloihin ja viranomaisrooleihin. Ilmastolain ja maankäyttö- ja rakennuslain suhdetta tulee erityisesti arvioida muun muassa maakuntakaavoituksen näkökulmasta. Myös käsitteistön ja määritelmien yhteneväisyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Suunnittelujärjestelmä, erityisesti uusi maankäyttösektorin suunnitelma (7–13 §)

Ilmastolaissa säädettäisiin ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmästä, johon voimassa olevan ilmastolain mukaisesti kuuluvat pitkän aikavälin suunnitelma, keskipitkän aikavälin suunnitelma sekä ilmastonmuutokseen sopeutumista koskeva suunnitelma. Suunnittelujärjestelmää laajennettaisiin niin, että jatkossa ilmastolaissa säädettäisiin myös maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelusta ja sisältövaatimuksista. Suunnitelmia koskevaan sääntelyyn tehtäisiin myös muita täsmennyksiä.

Suunnittelujärjestelmä ja vastuut vaikuttavat selkeiltä. Ilmastopolitiikan suunnitelmien valmistelusta on säädetty lain 13 §:ssä. Lain perustelutekstin mukaan voimassa olevaan ilmastolakiin verrattuna säännöksessä vahvistettaisiin muun muassa yleisön osallistumisoikeuksia. Vuorovaikutteinen suunnittelu on tärkeä osa ilmastolain toteuttamista, joten osallistumis- ja vuorovaikutusprosessin toteuttamiseen tulee varata riittävät resurssit.

Lakiesityksen 10§:n mukaisesti sopeutumissuunnitelmaan sisältyisi tarpeen mukaan myös alueellinen tarkastelu, mikä olisi voimassa olevaan ilmastolakiin verrattuna uusi sisältövaatimus. Sen tavoitteena olisi tunnistaa alueellisia erityistarpeita sopeutumisessa. Näitä voisivat olla esimerkiksi arktisen alueen sopeutumistarpeet. Suunnitelmassa olisi mahdollista linjata esimerkiksi keinoja edistää alueellisia ja paikallisia sopeutumistoimenpiteitä. Satakuntaliitto pitää kannatettavana alueellisten erityistarpeiden tunnistamista sopeutumistoimenpiteiden edistämisessä.

Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus (15–18 §)

Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus ovat tärkeä osa ilmastolain tavoitteiden edistämässä. Tarvittaessa tulee suunnitella ja päättää lisätoimista, jos vaikuttaa siltä, että asetettuja tavoitteita ei tulla saavuttamaan määräajassa.

Saamelaiskulttuurin edistäminen, saamelainen ilmastoneuvosto (mm. 14 §, 21 §)

-

Suomen ilmastopaneeli (20 §)

Suomen ilmastopaneelin asettamisella korostetaan riippumattoman tieteellisen tiedon merkitystä osana ilmastomuutosta koskevan politiikan suunnittelua, toimeenpanoa, seuranta ja päätöksenteon tukea. Satakuntaliitto toteaa, että ilmastopaneelin asettaminen on kannatettavaa. Keskeistä on tunnistaa kansalliset ja alueelliset tietotarpeet sekä luoda toimintamalli, jossa uusi tieto tavoittaa kattavasti alueiden edustajat käytännön ilmastotoimien täytäntöönpanon ja seurannan toteuttamiseksi.

Muutoksenhaku (22 §)

-

Esityksen vaikutukset

-

Muita huomioita

Ympäristökasvatus on tärkeä osa ilmastotoimien edistämistä, joten tähän tulee kiinnittää huomiota lain jatkovalmistelussa.

Satakuntaliitto on omalta osaltaan ottanut ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista koskevat tavoitteet huomioon valmisteilla olevassa Satakuntastrategiassa, joka sisältää Satakunnan tilannekuvan, maakunnan pitkän aikavälin tahtotilan (maakuntasuunnitelma 2050), maakuntaohjelman 2022–2025 ja älykkään erikoistumisen strategian 2021–2027.

Savola Anne
Satakuntaliitto - Satakuntaliiton maakuntahallitus